

Missförstådd pilört? HANS-ERIK WANNTORP

Vanlig pilört är ett knepigt kapitel i floran. I Sörmland har vi två slag: den "vanliga" vanliga pilörten och strandpilörten, som i Kroken kallas knutpilört. Jag har nu arbetat igenom släktet *Polygonum* för Sörmlandsfloran och rapporterna om strandpilörten motsvarar inte min bild av verkligheten. Det kanske är min bild som är fel, men för mig verkar det som om olika inventerare har en tendens att antingen se strandpilört överallt eller ingenstans. Jag vet att jag själv i början hade en ganska diffus bild av skillnaderna och nog rapporterade för många fynd av strandpilört - dessa har jag nu tagit tillbaka.

Arter eller underarter?

Under tidernas lopp har de här två pilörtarna behandlats på olika sätt. I Stockholmstraktens växter (Almquist & Asplund 1937) behandlas de som olika arter, i Kroken som underarter av en och samma art.

Det finns en noggrann studie: "*Polygonum lapathifolium* i Sverige" av Stefan Ekman och Tommy Knuts son i SBT 1986 sid 293-302. Den rekommenderas!

Att sortera pilört

Gröna blommor - vanlig pilört! Se först på blomfärgen. Är den grönvit kan man vara säkra på att det rör sig om vanlig pilört. Är den rosa kan vi inte veta: strandpilörten är rosa, men vanlig pilört kan ha rosa blommor också. Hos vanlig pilört hittar man ofta individ av båda färgerna i samma population.

Liten nöt och smalt ax - strandpilört! Det bästa är då att se på nöten (fig 1). Hos strandpilört är den vanligen under 2,4 mm med rundad bas, hos vanlig pilört är den oftast över 2,6 mm med tvär bas. Axformen skiljer sig också. Hos strandpilört är axet smalt (bilden i Krok), hos vanlig pilört är det tjockt och cylindriskt som hos åkerpilört (*Polygonum persicaria*).

Ofta kan man få ledning av själva habitus: strandpilörten brukar vara grenig nerifrån, ibland till och med nedliggande, med röda, uppsvällda ledknutar. Vanlig pilört är oftast ogrenad och upprätt med blek stjälk, men den kan ibland ha knutig stjälk, den också.

Strandpilört - *Polygonum lapathifolium* ssp. *lapathifolium* Växer på havsstränder, särskilt på tångvallar och vid sötvattensutflöden. Vid näringsrika insjöar hittar man den mest på kreaturstrampade leriga strandängar och på driftvallar - i samma slags miljö som rosenpilört (*Polygonum minus*) och bitterpilört (*P. hydropiper*). Jag har också hittat den i blöta vägdiken, men aldrig på åkermark. Rapporterad från 31 % av alla inventerade kvadranter, både från kust och inland. Jag tror alltså att detta är både för mycket och för litet!

Vanlig pilört - *P. lapathifolium* ssp. *pallidum*

Vanlig i åkrar och trädgårdsland, på jordhögar och skräpmark. Ofta ganska torrt, men förekommer ibland massvis i vattensjuka åkrar. Man kan också hitta

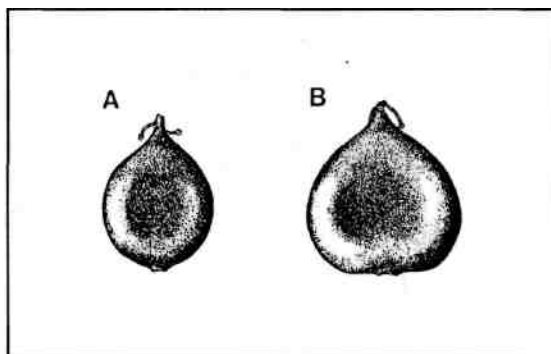

Fig 1. Nöt av strandpilört (A), och vanlig pilört (B).
Teckning av Ulf Arup (publ. med tillstånd av
Svensk Botanisk Tidskrift)

den på havssträndernas tångvallar.
Rapporterad från 76 % av alla kvadranter,
jämnt fördelade i landskapet.

Min tro är att strandpilörten är över-
representerad i delar av landskapet och
underrepresenterad i andra. Håll gärna extra
noga utkik i sommar: rapportera tillägg
eller ändringar av ditt inventeringsprotokoll
till Ingemar Folke.

Citerad litteratur

- Almquist, E. & Asplund, E. (red) 1937:
Stockholmstraktens växter. 2 uppl.
Stockholm.
- Ekman, S. & Knutsson, T. 1986: Poly-
gonum lapathifolium i Sverige. *Svensk
Bot. tidskr.* 80:293-302.
- Krok, T. O. B. N. & Almquist, S. 1984:
*Svensk Flora. Fanerogamer och
Ormbunksväxter*. 26 uppl. Stockholm.